

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน กับการเปิดรับข่าวสารและความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน” เป็นการวิจัยที่ใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยจะทำการแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อศึกษาเนื้อหาข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน และปัจจัยอื่นที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาดังกล่าวออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ตัวแปรและวิธีการวัดตัวแปร
5. ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (content Analysis)

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน จะทำการศึกษาจากหนังสือพิมพ์ข่าวสดเพียงฉบับเดียว โดยจะทำการศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ข่าวสดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543-วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ทุกวันรวมเป็นระยะเวลา 1 ปี โดยทั้งนี้จะเลือกเฉพาะข่าวใหญ่ที่มีความสำคัญ น่าสนใจ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเป็นอย่างดี และเป็นข่าวต่อเนื่องอย่างน้อย 3 วันขึ้นไป

2. การสำรวจข้อมูล (Survey Research)

จะทำการสำรวจข้อมูลจากชาวพุทธ โดยการทำแจกแบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) จากชาวพุทธจำนวน 200 คน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวสด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์ข่าวสดกับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน และปัจจัยอื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องของสัมพันธ์ในความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหาเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันเพียง 1 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ข่าวสด เนื่องจากหนังสือพิมพ์ "ข่าวสด" เป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายเป็นอันดับ 3 ของประเทศ ประมาณ 500,000 ฉบับต่อวัน และเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนที่มีการเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา ใช้ถ้อยคำที่รุนแรง เจาะลึกเหตุการณ์ที่ผู้คนในสังคมทั่วไปให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง โดยมีสโลแกนประจำหนังสือพิมพ์ของตนเองว่า "กัดไม่ปล่อย" ซึ่งสามารถทำให้ผู้รับสารสนใจที่จะเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้เป็นอย่างดี

โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ "ข่าวสด" เป็นระยะเวลา 1 ปี คือ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 - วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ทุกวัน รวมเป็นระยะเวลา 1 ปี โดยทั้งนี้ จะเลือกเฉพาะข่าวใหญ่ที่มีความสำคัญ น่าสนใจ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป และลงข่าวต่อเนื่องอย่างน้อย 3 วันขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูลข่าว (Coding Sheet) เกี่ยวกับพระสงฆ์ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ที่แบ่งเป็น ฉบับวันที่ ประเด็นหลักในการเสนอข่าว ภาพข่าว แหล่งข่าว นามแทนพระสงฆ์ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบประเภทข้อมูลเอกสาร โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมปริมาณในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ ที่เป็นข่าวใหญ่ที่มีความสำคัญ น่าสนใจเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเป็นอย่างดี และลงข่าวต่อเนื่องอย่างน้อย 3 วันขึ้นไป ที่ตีพิมพ์เฉพาะในหน้า

หนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด โดยศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2543 ทุกวัน จากห้องหนังสือพิมพ์และนิตยสาร หอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดหนังสือพิมพ์ข่าวสด สำนักพิมพ์ข่าวสด ถนนประชาชื่น

4. ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบบันทึกข้อมูลข่าว (Coding Sheet) เกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดเมื่อสร้างขึ้นมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการจัดกลุ่มคำและประเภทคำ ซึ่งได้ทำการแก้ไขปรับปรุงจัดกลุ่มคำให้เหมาะสมและเข้าใจง่ายต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทข้อมูลเอกสาร โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลข่าว (Coding Sheet) เพื่อทำการลงข้อมูลข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดที่แบ่งเป็น

1. ฉบับวันที่
2. หัวข่าวหรือวรรณำในการเสนอข่าว
3. ภาพข่าว แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ
  - 3.1 ภาพข่าว ณ ที่เกิดเหตุ เช่น ภาพข่าวอาชญากรรม ภาพข่าวอุบัติเหตุ ภาพข่าวฆาตกรรม เป็นต้น
  - 3.2 ภาพข่าวที่มีความเด่น หมายถึง เช่น พระสงฆ์ที่อยู่ในภาพเป็นผู้มีชื่อเสียง เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษหรือภาพที่แสดงถึงความเด่นของสถานที่ เช่น ที่เกิดเหตุ เป็นต้น
4. แหล่งข่าว เช่น พระสงฆ์ผู้ตกเป็นข่าว คู่กรณี หรือแหล่งข่าวอื่น
5. นามแทนพระสงฆ์ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านบวก และด้านลบ
  - 5.1 ด้านบวก เช่น พระคุณเจ้า พระผู้เจริญ เป็นต้น
  - 5.2 ด้านลบ เช่น ต้อย โฉน เป็นต้น
6. บุคลิกภาพและพฤติกรรมของพระสงฆ์ แบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านบวก และด้านลบ
  - 6.1 ด้านบวก เช่น ผู้ครองศีล พระผู้มีเมตตาธรรม เป็นต้น
  - 6.2 ด้านลบ เช่น สมิ้อมต้อย โฉนช่า เป็นต้น

โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนของการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ข่าวสดให้เป็นระบบดังนี้ คือ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะจากหนังสือพิมพ์ข่าวสดเพียงฉบับเดียว ที่ตีพิมพ์ในฉบับวันที่ 1 มกราคม 2543 – วันที่ 31 ธันวาคม 2543 ทุกวัน โดยรวบรวมจากหอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดหนังสือพิมพ์ข่าวสด สำนักพิมพ์ข่าวสด ถนนประชาชื่น ทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. ลงวันที่ เดือน ปี ที่ปรากฏข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดทุกข่าว ในรอบ 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – วันที่ 31 ธันวาคม 2543 แล้วจึงนำมาคัดเลือกให้เหลือเฉพาะข่าวใหญ่ที่มีความสำคัญ เป็นที่สนใจของคนในสังคม และลงข่าวต่อเนื่องอย่างน้อย 3 วันขึ้นไป
3. อ่านข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดที่คัดเลือกแล้วไปที่ละข่าว
4. กรอกรหัสข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลข่าว (Coding Sheet) ที่ละข่าวดังกล่าว โดยใช้แบบข้อมูล 1 ชุดต่อข่าว 1 ชิ้น หากในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดมีข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์หลายชิ้น ก็จะใช้แบบบันทึกข้อมูลข่าวหลายชิ้นตามจำนวนชิ้นข่าว
5. พิจารณาแยกข้อมูลข่าวว่ามีการนำเสนอแบบใด
6. การบันทึกข้อมูลข่าวที่เกี่ยวข้องกับคำหรือข้อความที่แสดงถึงฐานะของพระสงฆ์เพื่อวิเคราะห์สัดส่วนนั้น ให้ถือว่าชิ้นข่าวหนึ่งเป็นหนึ่งชิ้น ไม่ว่าจะพบคำหรือข้อความที่แสดงถึงฐานะที่เป็นคำหรือข้อความเดียวกันหรือเขียนต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนกันให้นับเป็นหนึ่งครั้งเท่านั้น

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) การคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ของการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่ปรากฏว่ามีความถี่เท่าใด และหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้ Cross-tabulation

การวิจัยเชิงสำรวจ

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของชาวพุทธที่จะใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ที่จำนวน 200 คน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 200 คนนี้ต้องเป็นชาวพุทธที่อ่านหนังสือพิมพ์ข่าว

สด โดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในการเลือกตัวอย่าง จากสถานที่สาธารณะทั่วไป เช่น ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามให้กับชาวพุทธทั้ง 200 คน ในที่สาธารณะเพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันกับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดกับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน รวมถึงปัจจัยอื่นที่เข้ามามีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ซึ่งจะเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดโดยแบ่งเป็นส่วนต่าง ๆ 6 ตอน ดังต่อไปนี้คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 การประเมินตนเองในเรื่องความผูกพันทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในการเสนอข่าว โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้คือ
  - 1.1 ความถูกต้องและตรงไปตรงมาในการเสนอข่าว
  - 1.2 ความเที่ยงธรรมในการเสนอข่าว
  - 1.3 ความเหมาะสมในการเสนอภาพข่าว
2. ผลกระทบของการเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสดต่อสังคมหรือวงการพุทธศาสนา
3. ภาษาที่ใช้ในการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด
4. ผลกระทบของการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสดต่อตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 5 การประเมินตนเองที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 4 หัวข้อคือ

1. ความพึงพอใจในพระพุทธศาสนา
2. ความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
3. ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา
4. ความใส่ใจติดตามยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธ

ตอนที่ 6 ปัจจัยอื่น ที่มีอิทธิพลกับความเชื่อมั่นทางศาสนา นอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน เช่น ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความผูกพันทางศาสนา และสื่อโทรทัศน์

โดยปัจจัยอื่นนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดว่าเป็นปัจจัยจากการเปิดรับสื่อมวลชนอื่น ๆ คือ สื่อโทรทัศน์นั้น เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด มีทั้งภาพและเสียง สามารถดึงดูดความสนใจของผู้รับสารได้มากกว่าสื่ออื่น ๆ ดังนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้ทำการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรายการธรรมะทางสื่อโทรทัศน์แล้ว อาจมีผลทำให้มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากหนังสือพิมพ์

ทั้งนี้ในตอนที่ 3 และตอนที่ 5 จะเป็นการประเมินตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ

- การประเมินความผูกพันทางศาสนาของตนเอง (ตอนที่ 3)
- การประเมินความเชื่อมั่นทางศาสนาของตนเอง (ตอนที่ 5)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ให้ผู้ช่วยในการเก็บข้อมูล จำนวน 3 คน (แจกแบบสอบถามคนละ 50 ชุด) โดยทั้ง 3 คน จะต้องผ่านการชี้แจงเกี่ยวกับคำถาม และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้จะใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน คือ เดือนกุมภาพันธ์ 2544

2. ตัวแปรและวิธีการวัดตัวแปร

ตัวแปร

ตัวแปรในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แยกออกตามลสมมติฐานดังต่อไปนี้ คือ

1. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าที่ของหนังสือพิมพ์รายวันมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

ตัวแปรอิสระ - การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าที่ของหนังสือพิมพ์รายวัน

ตัวแปรตาม - ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

2. ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความผูกพันกับศาสนา และสื่อโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

ตัวแปรอิสระ - ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความผูกพันกับศาสนา และสื่อโทรทัศน์

ตัวแปรตาม - ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน

วิธีการวัดตัวแปร

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดตัวแปรและให้คะแนนกับข้อมูลได้กำหนดไว้ดังนี้ คือ

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้ส่วนบุคคล โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบและให้ตอบตามความเป็นจริง จำนวน 5 ข้อ

2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ข่าวสดของกลุ่มตัวอย่าง มีคำถามจำนวน 3 ข้อ แบบให้เลือกตอบ

3. ความผูกพันทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ คือ

เกณฑ์คำถามในเชิงบวก

มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มาก ให้ 4 คะแนน

ปานกลาง ให้ 3 คะแนน

น้อย ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์คำถามในเชิงลบ

มากที่สุด ให้ 1 คะแนน

มาก ให้ 2 คะแนน

ปานกลาง ให้ 3 คะแนน

น้อย ให้ 4 คะแนน

น้อยที่สุด ให้ 5 คะแนน

4. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ ในหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ข่าวสด แบ่งเป็น 4 หัวข้อ คือ

4.1 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ข่าวสดในการเสนอข่าว แบ่งเป็น 3 หัวข้อ คือ

- ความถูกต้องและตรงไปตรงมาในการเสนอข่าว
- ความเที่ยงธรรมในการเสนอข่าว
- ความเหมาะสมในการเสนอข่าว

4.2 ผลกระทบของการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสดต่อสังคม หรือวงการ พุทธศาสนา

4.3 ภาษาที่ใช้ในการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสด

4.4 ผลกระทบของการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ข่าวสดต่อตัวผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ศรัทธาในพุทธศาสนา ศรัทธาในพระสงฆ์

เกณฑ์คำถามในเชิงบวก

มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มาก	ให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์คำถามในเชิงลบ

มากที่สุด	ให้ 1 คะแนน
มาก	ให้ 2 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 4 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

5. การประเมินความเชื่อมั่นทางศาสนาของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 4 หัวข้อ คือ

5.1 ความพึงพอใจในพระพุทธรูปศาสนา

5.2 ความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธรูปศาสนา

5.3 ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธรูปศาสนา

5.4 ความใส่ใจติดตามยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธ

เกณฑ์คำถามในเชิงบวก

มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มาก	ให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์คำถามในเชิงลบ

มากที่สุด	ให้ 1 คะแนน
มาก	ให้ 2 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 4 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 5 คะแนน

ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพื่อแสดงระดับในเชิงบวก นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการพิจารณาโดยหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (รัตนาศิริพานิช, 2543)

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรายภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

โดยผู้วิจัยได้กำหนดคะแนนเฉลี่ยจากสูตรการคำนวณตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว ซึ่งแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยออกเป็นดังนี้คือ

1.00-1.08	ระดับต่ำมาก หรือน้อยที่สุด
1.81-2.06	ระดับต่ำ หรือน้อย
2.61-3.40	ระดับปานกลาง
3.41-4.20	ระดับดี หรือมาก
4.21-5.0	ระดับดีมาก หรือมากที่สุด

โดยในการวัดผลการประเมินความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนนั้น สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้ คือ (พรทิพย์ ไชยโส, สมบูรณ์ ชิตพงศ์, สุวิมล ว่องวานิช, 2535)

1. การวิเคราะห์หาคุณลักษณะที่จะวัด

ในการวิเคราะห์หาคุณลักษณะที่จะวัดนั้น จะพิจารณาได้จากจุดมุ่งหมายหลักว่า ต้องการหาคุณลักษณะแบบใด เช่น งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ให้หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารในหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ชาวสด กับความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนว่าจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่

2. การกำหนดลักษณะบ่งชี้

การกำหนดลักษณะบ่งชี้ในการวัดคุณลักษณะด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดนั้น จำเป็นจะต้องหาลักษณะบ่งชี้ที่แสดงถึงสิ่งที่เป็นนิยามของคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดนั้นให้ได้ และการจะให้ได้มาซึ่งนิยามของลักษณะบ่งชี้ดังกล่าว จะอาศัยกระบวนการในการประกอบกัน 2 กรณี คือ

2.1 นิยามความหมาย

การนิยามความหมายของคุณลักษณะนั้นอาจได้มาจากทฤษฎี หลักการที่ปรากฏอยู่ในตำรา หรือผู้รู้ ฯลฯ ซึ่งเป็นแหล่งที่สามารถได้สิ่งที่เป็นนิยามความหมายครอบคลุมชัด

เจนเพียงตรง เช่น ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน หมายถึง ความเชื่อถือของแต่ละบุคคล ในพระสงฆ์และพระพุทธศาสนาที่อาจเหมือนหรือแตกต่างกัน แบ่งเป็นความพึงพอใจในพระพุทธศาสนา ความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา และความใส่ใจติดตามยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธ

2.2 การกำหนดเรื่องราวหรือสิ่งที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดลักษณะเรื่องราวหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นสาระที่แสดงถึงส่วนประกอบของเรื่องนั้น ๆ เช่น ถ้าพูดถึงเรื่องความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ก็จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน หรือหลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาพุทธนั่นเอง

ลักษณะบ่งชี้จะได้มาจากการนำนิยามความหมาย (ข้อ 2.1) และลักษณะเรื่องราวหรือสิ่งที่เกี่ยวข้อง (ข้อ 2.2) มาประกอบ (Interact) กัน เช่น

ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน	เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง	ลักษณะชี้บ่ง
1. พึงพอใจ	หลักพระธรรม	พึงพอใจในหลักพระธรรมของศาสนา
2. ยินดี	กิจกรรมทางศาสนา	ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา
3. ศรัทธา	พุทธศาสนิกชน	ศรัทธาในคุณค่าของพระสงฆ์
4. ใส่ใจ	การปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา	เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา

ซึ่งในทางปฏิบัติจริงแล้ว การกำหนดลักษณะชี้บ่งไม่ค่อยนิยมคิดในลักษณะเอาความหมายกับลักษณะเรื่องราวที่เกี่ยวข้องมาประกอบกัน เพราะจะทำให้ล่าช้า แต่นิยมกำหนดลักษณะชี้บ่งโดยคำนึงถึงแต่นิยามความหมาย แต่ถ้าต้องจะให้ได้ลักษณะชี้บ่งที่ครอบคลุมและครบถ้วน การนำมาประกอบกันแล้วกำหนดลักษณะชี้บ่งจะทำให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่เป้าหมายในการวัดมีลักษณะซับซ้อนก็จะเป็นประโยชน์มาก

อย่างไรก็ตาม การกำหนดลักษณะชี้บ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญ จึงขอยกตัวอย่างเพื่อประกอบความเข้าใจ เช่น

ความเชื่อมั่นทางศาสนา ได้แก่

- ความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

- ความเต็มใจที่จะเผยแพร่สิ่งที่ตนมีหรือรู้ทางศาสนา
- ความเชื่อถือในคุณค่าและประโยชน์ของศาสนา
- การยกย่อง ชื่นชม ในศาสนา

3. การสร้างข้อความ

ก่อนที่จะสร้างข้อความต้องกำหนดเสียก่อนว่า จากคุณลักษณะของลักษณะบ่งชี้ดังกล่าว นั้น จะใช้เครื่องมือชนิดใดวัดจึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงดำเนินการสร้างตามวิธีการสร้างเครื่องมือชนิดนั้น ตามวิธีการดังตัวอย่าง ดังนี้คือ

ลักษณะชี้บ่ง	ข้อความ
ศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา	<ul style="list-style-type: none"> -พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่มีความควรแก่การยกย่อง -พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคม -คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาเป็นประโยชน์ต่อสังคม -รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นพุทธศาสนิกชน -พระพุทธศาสนาสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ - ฯลฯ
พึงพอใจในพระพุทธศาสนา (ตามหลักพรหมวิหาร 4)	<ul style="list-style-type: none"> -พระพุทธศาสนาทำให้เกิดความสุขแก่ตนเอง -พระพุทธศาสนาทำให้จิตใจอ่อนโยน รู้จักการให้อภัย -พระพุทธศาสนาทำให้รู้จักการแผ่เมตตาไปยังญาติมิตรและบุคคลอันเป็นที่รัก -พระพุทธศาสนาทำให้รู้จักการแผ่เมตตาไปยังศัตรู -พระพุทธศาสนาทำให้สามารถมีความยินดีเมื่อผู้อื่นเป็นสุข -พระพุทธศาสนาทำให้รู้จักวางเฉยเมื่อเกิดปัญหา - ฯลฯ
ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาพุทธ	<ul style="list-style-type: none"> - นับถือศาสนาพุทธ - บวชเป็นพระสงฆ์หรือชี - ร่วมเผยแพร่ศาสนาพุทธ - อาสาสมัครทำงานให้กับศาสนาพุทธ - ฯลฯ

ลักษณะซึ่งบ่ง	ข้อความ
ใส่ใจติดตามยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธ	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้เวลานานในการพูดคุยกับพระสงฆ์ - ค้นคว้าเพิ่มเติมความรู้ทางศาสนาพุทธจากพระสงฆ์ หรือ หลักรักรม - เรื่องใดที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธที่ยังไม่รู้ยิ่งอยากรู้ - การอ่านหนังสือธรรมะเป็นสิ่งที่ชื่นชอบมากที่สุด - ฯลฯ

4. ตรวจสอบความตรงของข้อความ

การตรวจสอบความตรงของข้อความคือ ดัชนีที่แสดงว่า ข้อความนั้น ๆ วัดลักษณะซึ่งบ่งนั้นหรือไม่ ซึ่งอาจทำได้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา (Face Validity) หรือจะให้ผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คนช่วยพิจารณาในแต่ละข้อ โดยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องกับลักษณะซึ่งบ่งแต่ละข้อตามวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นก็ได้

5. การจัดทำฉบับของการวัด

การจัดทำฉบับของการวัดจากลักษณะซึ่งบ่งแต่ละข้อ เมื่อตัดสินใจว่าจะวัดด้านแบบวัดชนิดใดแล้ว ข้อความที่สร้างขึ้นก็ต้องเป็นไปตามลักษณะของเครื่องมือชนิดนั้น เช่น ในกรณีการวัดความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนสามารถนำมาจัดเป็นฉบับของแบบวัดได้ ดังนี้คือ

ตัวอย่างการวัดความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน ซึ่งแบ่งเป็นความพึงพอใจในพระพุทธศาสนา ความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา และความใส่ใจติดตามยึดมั่นในหลักศาสนาพุทธ

ตัวอย่างที่ 1 วัดความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้ต้องการวัดความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา โปรดประเมิน

ความรู้สึกเป็นจริงของท่านว่า เห็นด้วยหรือยอมรับมากน้อยเพียงใดในแต่ละข้อ ดังนี้

ความศรัทธาในคุณค่าของพระพุทธศาสนา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่คุณค่าควรแก่การยกย่อง					
2. พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคม					
3. คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาเป็นประโยชน์ต่อสังคม					
4. ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจที่เป็นพุทธศาสนิกชน					
5. พุทธศาสนาสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้					
6. ฯลฯ					

ตัวอย่างที่ 2 วัดความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง แบบทดสอบนี้ต้องการวัดความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

ของท่าน โปรดประเมินความรู้สึกเป็นจริงของท่านว่า เห็นด้วยหรือยอมรับมากน้อยเพียงใดในแต่ละข้อ ดังนี้

ความยินดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ยินดีนับถือศาสนาพุทธ					
2. ยินดีบูชาเป็นพระสงฆ์ หรือชี					
3. ยินดีร่วมเผยแพร่ศาสนาพุทธ					
4. ยินดีเป็นอาสาสมัครทำงานให้กับศาสนาพุทธ					
5. ฯลฯ					

6. พัฒนาคุณภาพโดยการทดลองใช้และปรับปรุงข้อความ

การพัฒนาคุณภาพโดยการทดลองใช้และปรับปรุงข้อความนั้น เมื่อจัดทำต้นฉบับเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ถึงขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพ โดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีสภาพการณ์ของคุณลักษณะดังกล่าวที่แตกต่างกัน แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงสถิติ เพื่อจำแนกรายข้อเพื่อทำการปรับปรุงข้อความเพียงตรงต่อไป

7. การสร้างเกณฑ์

การสร้างเกณฑ์ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์การวัดมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

7.1 เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria)

เป็นเกณฑ์ที่กำหนดแน่นอน โดยอาศัยลักษณะอะไรบางอย่างเป็นหลักในการกำหนดและขึ้นอยู่กับชนิดของเครื่องมือ นั้น ๆ ด้วย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- เกณฑ์ตามทฤษฎี

ในการกำหนดเกณฑ์ชนิดนี้ต้องอาศัยทฤษฎีที่นำมาสร้างเครื่องมือ นั้น ๆ เป็นหลักในการกำหนด ดังเช่น การวัดคุณลักษณะทางด้านจริยธรรม ซึ่งได้กำหนดความหมายของระดับเกณฑ์ความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชนให้มีคุณลักษณะดังนี้คือ

ระดับสูงสุด	หมายถึง เชื่อมั่นในหลักธรรม และหลักปฏิบัติของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด
ระดับสูง	หมายถึง เชื่อมั่นในหลักธรรมของพระสงฆ์
ระดับปานกลาง	หมายถึง เชื่อมั่นในศาสนาตามกฎระเบียบของสังคมส่วนรวม
ระดับต่ำ	หมายถึง เชื่อมั่นในศาสนาตามแบบอย่างเพื่อน หรือคนใกล้ชิด
ระดับต่ำสุด	หมายถึง เชื่อมั่นในตนเองมากกว่าพระพุทธศาสนา

โดยในการคิดคะแนนตั้งแต่ระดับสูงสุดไปหาต่ำสุด จะเป็น 5,4,3,2,1 ในแต่ละข้อ เมื่อได้คะแนนมาแล้ว ก็ให้เอาจำนวนข้อคูณคะแนน 5,4,3,2,1 ก็จะทำให้ทราบว่าคุณลักษณะมีระดับความเชื่อมั่นในระดับใดตามช่วงคะแนน โดยผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

คะแนน 81-100	มีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด
คะแนน 61-81	มีระดับความเชื่อมั่นสูง
คะแนน 41-60	มีระดับความเชื่อมั่นปานกลาง
คะแนน 21-40	มีระดับความเชื่อมั่นต่ำ
คะแนน 1-20	มีระดับความเชื่อมั่นต่ำสุด

ดังนั้น เกณฑ์สัมบูรณ์ที่กำหนดตามทฤษฎีจะเป็นช่วงคะแนนเช่นไร จึงขึ้นอยู่กับหลักทฤษฎีนั้น ๆ เป็นสำคัญ ซึ่งในกรณีที่เป็นแบบวัดที่เป็นการตอบโดยอิสระ การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญในทฤษฎีนั้น ๆ ก็ต้องอาศัยเกณฑ์กำหนดตามทฤษฎีดังกล่าวด้วย

- เกณฑ์ตามช่วงคะแนน

วิธีนี้เป็นการสร้างเกณฑ์โดยแบ่งช่วงคะแนนตามจำนวนช่วงระดับ เช่น ถ้าต้องการแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ก็หารพิสัย (Range) ของคะแนนด้วยตัวเลขจำนวนช่วงที่ต้องการ ก็จะทำให้ได้ช่วงคะแนนตามเกณฑ์ที่ต้องการ

7.2 เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criteria)

เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยยึดถือกลุ่มคุณลักษณะบางอย่างเป็นตัวกำหนดเกณฑ์ เช่น อาจใช้วิธีกลุ่มอ้างอิง คือ ไปหากกลุ่มที่มี – ไม่มีคุณลักษณะดังกล่าว แล้วไปทดสอบโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น ค่าสถิติที่คนกลุ่มซึ่งมีความแตกต่างกันของคุณลักษณะดังกล่าวจะเป็นตัวเกณฑ์ในการระบุว่าบุคคลใดมีคุณลักษณะดังกล่าวในระดับใด

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำกระบวนการและขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบดังกล่าว มาสร้างแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง ประเมินความเชื่อมั่นของตนเองที่มีต่อการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ว่าจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่ต่อไป

7. อิทธิพลจากปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือพิมพ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน เช่น ปัจจัยทางครอบครัว เพื่อน ครู อาจารย์ อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความผูกพันทางศาสนา และสื่อโทรทัศน์

3. ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการสร้างและทดสอบแบบสอบถามดังนี้คือ

1. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในสื่อมวลชน และการเปิดรับข่าวสาร
2. สืบหาปริมาณข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ปรากฏในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดที่นำเสนอตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543-วันที่ 31 ธันวาคม 2543 เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ในการสร้างแบบสอบถามในการสำรวจชาวพุทธที่อ่านหนังสือพิมพ์ข่าวสด
3. วิเคราะห์เนื้อหาข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543-วันที่ 31 ธันวาคม 2543
4. สร้างแบบสอบถามโดยมีคำถามครอบคลุมถึงการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด การเปิดรับข่าวสาร และความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน
5. หลังจากที่ได้สร้างแบบสอบถามแล้ว ให้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 ราย จากนั้นนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมแล้วจึงนำไปสอบถามจริง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) แบ่งเป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร